

PRAWO KANONICZNE / CANON LAW

PIOTR WOJNICZ

KOŚCIÓŁ KATOLICKI WOBEC ZAGADNIENIA MAŁŻEŃSTW MIESZANYCH RELIGIJNIE W KONTEKŚCIE MIGRACJI

1. Wstęp

Migracja ludności wywiera wpływ na różne sfery życia społecznego, w tym także na kształt związków małżeńskich. Dotychczasowy tradycyjny model rodziny jednokulturowej bądź jednowyznaniowej, w której mąż i żona wywodzili się z tej samej kultury, posługiwali się tym samym językiem lub też wyznawali tę samą religię, ulega zmianie. Oczywiście takie małżeństwa funkcjonowały i były zawierane „od zawsze”, zwłaszcza na pograniczach różnych kultur i narodów. Proces ten pogłębiło dodatkowo współczesne zjawisko globalizacji, które przyczyniło się do wzrostu wymiany międzyludzkiej. Spowodowało to olbrzymie przemiany kulturowe i cywilizacyjne na całym świecie. W ich konsekwencji osoby o odmiennych wartościach mają znacznie łatwiejszą możliwość nawiązywania kontaktów, a tym samym wchodzenia ze sobą w relacje bardziej formalne, w tym także zawieranie związków małżeńskich. Coraz częściej mamy więc do czynienia z małżeństwami mieszanyymi.

Napływ do Europy ludzi różnych wyznań sprawił, że Stary Kontynent przeżywa obecnie niezwykłą rewolucję religijną. Stąd też można zauważyć wzrost liczby zawieranych małżeństw mieszanych pod względem religijnym. Związki takie w każdej epoce „budziły sprzeciw i liczne kontrowersje”¹. Historia regulacji prawno-kanonicznych dotyczących tego typu małżeństw jest długa i skomplikowana. Dotyczy nie tylko relacji międzyludzkich, ale przede wszystkim zasad wiary i prawa Bożego. Kościół katolicki traktuje prawo do zawarcia małżeństwa jako naturalne prawo człowieka do swobodnego decydowania o swoim losie. Kościół zgodnie ze swoim powołaniem jest zobowiązany do otoczenia troską duszpasterską małżeństwa zawierane przez stronę katolicką ze stroną

PIOTR WOJNICZ, dr prawa, pracownik naukowy Wydziału Studiów Technicznych i Społecznych w Elku Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie; e-mail: wojniczpiotr@wp.pl

¹ Zob. szerzej: E. Kasprzycki, *Problematyka małżeństw mieszanych katolicko-ewangelickich oraz konwersje na Mazurach w latach 1850–1960*, „Studia z Geografii Politycznej i Historycznej”, 2(2013), s. 181.

niekatolicką, zwłaszcza w czasach, kiedy z powodu migracji wzrasta liczba małżeństw mieszanych religijnie².

Poniższy artykuł ma na celu nie tylko przedstawienie norm prawa kanonicznego regulujących kwestię małżeństw mieszanych religijnie, ale także zbadanie opinii i wiedzy społecznej dotyczącej tego zagadnienia.

2. Podejście Kościoła do małżeństw mieszanych religijnie – zarys historii

Niechętne stanowisko Kościoła katolickiego do kwestii zawierania małżeństw mieszanych ma głębokie korzenie historyczne, a także wynika z faktu, że w tym wypadku mamy do czynienia z prawem Bożym, wobec którego władza kościelna nie może czynić ustępstw. Kościół wczesnych wieków „zachowywał surową i dość konsekwentną tradycję zabraniającą małżeństw z Żydami, nieochrzczonymi oraz ludźmi obcymi w wierze”³. Już w Starym Testamencie zwraca uwagę zakaz zawierania małżeństw mieszanych. W Księdze Powtórzonego Prawa czytamy: „Gdy Pan, Bóg twój, wprowadzi cię do ziemi, do której idziesz, aby ją posiadać, usunie liczne narody przed tobą: Chetytów, Girgaszytów, Amorytów, Kananejczyków, Peryzzytów, Chiwwitów i Jebusytów: siedem narodów liczniejszych i potężniejszych od ciebie. Pan, Bóg twój, odda je tobie, a ty je wytępisz, obłożysz je klątwą, nie zawrzesz z nimi przymierza i nie okażesz im litości. Nie będziesz z nimi zawierał małżeństw: ich synowi nie oddasz za żonkę swojej córki ani nie weźmiesz od nich córki dla swojego syna, gdyż odwiodłaby twojego syna ode Mnie, by służył bogom obcym. Wówczas rozpaliby się gniew Pana na was, i prędko by was zniszczył. Ale tak im macie uczynić: ołtarze ich zburzycie, ich stele połamiecie, aszery wytniecie, a posągi spalicie ogniem. Ty bowiem jesteś narodem poświęconym Panu, Bogu twojemu. Ciebie wybrał Pan, Bóg twój, byś spośród wszystkich narodów, które są na powierzchni ziemi, był ludem będącym Jego szczególną własnością”. Z kolei w Nowym Testamencie w drugim Liście św. Pawła do Koryntian czytamy: „Nie wprzęgajcie się z niewierzącymi w jedno jarzmo. Cóż bowiem ma wspólnego sprawiedliwość z niesprawiedliwością? Albo cóż ma wspólnego światło z ciemnością?”.

Postawa ta znalazła odzwierciedlenie w wielu dokumentach kościelnych. W pierwszych wiekach istnienia Kościoła powstał bardzo istotny problem zawierania małżeństw pomiędzy chrześcijanami a innowiercami i heretykami⁴. Michał Kieling przywołuje postanowienia soboru w Elwirze: „w kan. 15 biskupi zakazali małżeństw chrześcijańskich dziewic z poganami, aby uchronić je

² Paweł VI, *Motu proprio Matrimonia Mixta ustanawiające przepisy dotyczące małżeństw mieszanych*, 31 marca 1970 r., tłum. E. Szafrowski, „Prawo Kanoniczne”, 3–4(1971), s. 239–249 (dalej: MM).

³ E. Przekop, *Przeszkoda mixtae religionis w prawie bizantyjskim w świetle Kan. 72. synodu w Trullo (691)*, „Studia Płockie”, 8(1980), s. 113.

⁴ Zob. szerzej: W. Góralski, *Kanoniczne przeszkody małżeńskie – zarys problematyki*, „Ius Matrimoniale”, 4(2015), s. 33–34.

w młodym wieku od »duchowego cudzołóstwa«. Kolejny kan. 17 zabrania wydawania chrześcijańskich dziewcząt za tych, którzy nie chcą przejść do Kościoła: ani heretykom, ani Żydom, ponieważ »nie może mieć nic wspólnego wierny z niewiernym«. W kan. 17 znajduje się zakaz wydawania córek chrześcijańskich za kapłanów pogańskich, co usankcjonowane zostało znów pozbawianiem komunii z Kościołem»⁵. Podobne regulacje prawne zauważa Edmund Przekop w postanowieniach kolejnych synodów, tj. chalcedońskiego, laodycejskiego, kartagińskiego, pisząc, że postanowienia tam zawarte „zabraniały duchownym wiązać się z nieortodoksyjnymi chrześcijanami, a także, by rodzice pozwalali na to swoim dzieciom”. Zwraca natomiast uwagę na brak sankcji nieważności małżeństwa⁶.

Ponadto E. Przekop poddał analizie kan. 72 synodu w Trullo. Autor zauważa, że synod w kanonie tym stanął na stanowisku zdecydowanego zakazu zawierania małżeństw z niewiernymi. „Synod orzekł nieważność małżeństwa zawartego przez ortodoksyjnego chrześcijanina z heretykiem w szerokim tego słowa sensie, a więc z Żydem i poganinem”. Prowadząc dalej swoje wywody, autor stwierdza, że kan. 72 ma moc zrywającą, ponieważ zawiera następujące sformułowanie: „należy uważać zaślubiny za nieważne i rozwiązać niegodziwe małżeństwo”⁷.

Kwestia zawierania małżeństw mieszanych wyznaniowo była aktualna w dyskusjach kanonistów w kolejnych stuleciach. Wojciech Góralski stwierdza, że w tym okresie w prawie kanonicznym nie występowało jeszcze odróżnienie przeszkody różnego wyznania – *mixta religio* od różnej religii – *disparitas cultus*. Zmiany religijne, które nastąpiły w Europie w XVI w., będące wynikiem reformacji, spowodowały, że polemika na temat tego typu małżeństw rozgorzała ponownie. Na fali reformacji wielu katolików żądało złagodzenia dyscypliny kościelnej dotyczącej małżeństw mieszanych. W związku z tą sytuacją Stolica Apostolska powróciła do dawnych regulacji prawnych, przypominając, że „dyspensa od przeszkody odmiennego wyznania bywa udzielana jedynie dla ważnych przyczyn i pod warunkiem, że będą udzielone rękojmie dotyczące zabezpieczenia wyznawania wiary przez stronę katolicką oraz katolickiego wychowania potomstwa”⁸. Pius VI domagał się, aby taka rękojmia była składana również przez stronę niekatolicką⁹. Kwestia ta była poruszana zarówno przez prawo kanoniczne partykularne, jak i powszechne.

Na zmianę postawy Kościoła katolickiego w tej materii wpłynęły obrady Soboru Watykańskiego II, a szczególnie uznanie, że należy respektować uprawnienia podmiotowe ludzi innych wyznań. Pierwszym dokumentem nawiązującym do przesłanek ekumenicznych soboru była instrukcja *Matrimonii sacramenti*

⁵ M. Kieling, *Kościół wobec idolatrii na podstawie dokumentów synodów w latach 50–381*, „Vox Patrum”, 55(2010), s. 284.

⁶ E. Przekop, *Przeszkoda mixtae religionis...*, s. 113.

⁷ Tamże, s. 114.

⁸ W. Góralski, *Małżeństwa katolików łacińskich z niekatolikami w świetle Kodeksu Prawa Kanonicznego Jana Pawła II*, „Studia Płockie”, 4(1986), s. 75-76.

⁹ P.M. Gajda, *Prawo małżeńskie Kościoła katolickiego*, <https://opoka.org.pl/biblioteka/T/TA/TAI/pr_malzenskie_07.html>, dostęp: 07.01.2018.

z 1966 r. wydana przez Kongregację Nauki Wiary. W dokumencie tym do złożenia rękopisami zobowiązano tylko stronę katolicką, natomiast druga strona – niekatolicka – została z tego obowiązku zwolniona¹⁰.

W Kodeksie prawa kanonicznego z 1983 r. również można odnaleźć normy prawne dotyczące małżeństw mieszanych wyznaniowo, głównie w rozdziałach trzecim, piątym i szóstym. Dotyczą one przeszkód małżeńskich, formy ich zawarcia oraz kwestii ważności. Wojciech Góralski zauważa, że normy zawarte w Kodeksie są znacznie łagodniejsze w porównaniu do poprzedniego prawodawstwa. Wskazuje na następujące zagadnienia, które wpłynęły na ewolucję przepisów, a mianowicie:

- zawężenie zakresu osób objętych przeszkodą różnej religii,
- zrezygnowanie z przeszkody różnego wyznania,
- pozostawienie spraw „drugorzędnych” prawu partykularnemu,
- polecenie rozciągnięcia troski duszpasterskiej nad małżonkami katolickimi i dziećmi zrodzonymi z małżeństw mieszanych¹¹.

3. Normy prawa kanonicznego wobec małżeństw mieszanych religijnie

Współczesna migracja spowodowała, że w Europie, uważanej od wieków za chrześcijańską, pojawiła się znaczna diaspora ludzi wyznających różne religie. Nie dziwi więc fakt, że coraz częściej zawierane są związki pomiędzy ludźmi wyznającymi odmienne i skrajne w swoich założeniach religie. Papież Franciszek zauważa w adhortacji *Amoris Laetitia*, że małżeństwa takie przeżywają różnego rodzaju trudności. Dotyczą one przede wszystkim zachowania tożsamości chrześcijańskiej rodziny, a także wychowania religijnego dzieci. Jednocześnie papież zauważa, że małżeństwa mieszane religijnie stanowią płaszczyznę do dialogu międzyreligijnego¹².

Kościół katolicki podkreśla, że wszyscy wierni mają prawo być wolni od jakiegokolwiek przymusu w wyborze stanu życia¹³. Prawo do swobodnego zawarcia małżeństwa zostało odzwierciedlone również w kan. 1058, w którym czytamy: „małżeństwo mogą zawrzeć wszyscy, którym prawo tego nie zabrania”. Kanon ten obejmuje także ograniczenia dotyczące zawarcia małżeństwa. Jednym z nich jest zawarta w kan. 1086 przeszkoda różności religii. Kościół katolicki nie stawia na jednej płaszczyźnie małżeństwa zawartego przez stronę katolicką z osobą niekatolicką ochrzczoną i małżeństwa między katolikiem i osobą nieochrzczoną. Ma to swoje odniesienie do założeń Soboru Watykańskiego II: „ci co wierzą w Chrystusa i otrzymali ważnie chrzest pozostają w jakiejś, choć niedoskonałej

¹⁰ W. Góralski, *Małżeństwa katolików łacińskich z niekatolikami...*, s. 76.

¹¹ Zob. szerzej: tamże, s. 86.

¹² Papież Franciszek, *Posynodalna adhortacja apostolska Amoris Laetitia z 8 kwietnia 2016*, nr 248, <<https://stacja7.pl/wp-content/uploads/2016/04/AMORIS-LAETITIA.pdf>>, dostęp: 28.01.2018.

¹³ KPK z 1983, kan. 219.

wspólnocie z Kościołem katolickim”. Kościół stwierdza, że w takim przypadku istnieje między ochrzczonymi pewna wspólnota dóbr duchowych, której nie ma w małżeństwie zawartym pomiędzy osobą ochrzczoneą i nieochrzczoneą¹⁴.

Małżeństwa mieszane są w Kościele katolickim bez wyraźnego zezwolenia kompetentnej władzy zabronione¹⁵. Tego rodzaju zezwolenia może udzielić ordynariusz miejsca, jeśli istnieje ku temu słuszna i rozumna przyczyna. Do udzielenia zezwolenia potrzebne są następujące warunki:

- strona katolicka winna oświadczyć, że jest gotowa odsunąć od siebie niebezpieczeństwo utraty wiary, jak również złożyć szczere przyrzeczenie, że uczyni wszystko, co w jej mocy, aby wszystkie dzieci zrodzone z tego związku zostały ochrzczone i wychowane w Kościele katolickim;
- druga strona powinna być powiadomiona w odpowiednim czasie o składanych przyrzeczeniach strony katolickiej, tak aby rzeczywiście była ona świadoma treści przyrzeczenia i obowiązku strony katolickiej;
- obydwie strony powinny być pouczone o celach oraz istotnych przymiotach małżeństwa, których nie może wykluczyć żadna ze stron¹⁶.

W. Góralski podkreśla, że „przeszkoda różnej religii jest wprawdzie pochodzenia kościelnego, lecz pośrednio wiąże się z prawem Bożym związanym z obowiązkiem wyznawania wiary katolickiej. Dlatego to właśnie prawodawca kościelny zezwala na udzielenie dyspensy dopiero po wypełnieniu warunków podanych w kan. 1125 i 1126, głównie w odniesieniu do omówionych rękojmi”¹⁷.

Małżeństwa mieszane powinny być zawierane z zachowaniem formy kanonicznej, co jest warunkiem ważności małżeństwa. Prawo kanoniczne nie dopuszcza przed lub po kanonicznym zawarciu małżeństwa stosowania innych religijnych form zawarcia tegoż małżeństwa w celu wyrażenia lub odnowienia zgody małżeńskiej. Zabroniony jest również taki obrzęd religijny zawarcia małżeństwa, w którym asystujący szafarz katolicki i niekatolicki stosują równocześnie własny obrzęd¹⁸.

Zważając na trudności mogące pojawić się w dalszej perspektywie, Kościół katolicki podkreśla, że nie da się wprowadzić jednakowej dyscypliny kanonicznej regulującej sprawę małżeństw mieszanych i że powinna być ona dostosowana do różnych okoliczności zależnie od warunków, w jakich znajdują się małżonkowie i stopnia ich wspólnoty z Kościołem. Z tych względów należy zauważyć pewną elastyczność prawodawcy kościelnego, który uwzględni przynależność przyszlých małżonków do odmiennych kręgów kulturowych i cywilizacyjnych. Dotyczy to formy prawnej zawierania małżeństwa, formy liturgicznej, jak również udzielania pomocy duszpasterskiej małżonkom i dzieciom zrodzonym z małżeństw mieszanych¹⁹. Sprawy takie, jak składanie deklaracji, przyrzeczeń czy udzielanie dyspensy pozostawiono do unormowania w ramach prawodawstwa

¹⁴ MM, s. 241-242.

¹⁵ KPK z 1983, kan. 1124.

¹⁶ KPK z 1983, kan. 1125.

¹⁷ W. Góralski, *Małżeństwa katolików łacińskich z niekatolikami...*, s. 79.

¹⁸ KPK z 1983, kan. 1127.

¹⁹ MM, s. 243.

partykularnego. W gestii ordynariusza miejsca leży troska o to, by małżonkowi katolickiemu i dzieciom zrodzonym z małżeństwa mieszanego nie zabrakło duchowej pomocy potrzebnej do wypełnienia ich obowiązków sumienia. Ponadto stronie katolickiej należy przypominać o darze wiary katolickiej. Małżonków trzeba wspomagać w ugruntowaniu jedności życia małżeńskiego i rodzinnego, która w wypadku chrześcijan ma swoje źródło w ich chrzcie²⁰. Ponadto Kościół katolicki zwraca uwagę, że w przypadku zawarcia takiego małżeństwa strona katolicka wymaga oprócz dyspensy kanonicznej również wsparcia wspólnoty katolickiej ukierunkowanego na pomoc w wychowaniu dzieci, a także wsparcia w kontekście poznania i ochrony własnych praw²¹.

4. Odzwierciedlenie regulacji kanonicznych w oczekiwaniach społecznych dotyczących małżeństw mieszanych religijnie

Należy zaznaczyć, że małżeństwa mieszane ze względu na swoją odmienność borykają się z wieloma problemami. Pojawiają się one w konfrontacji z wymogami życia codziennego, powstają chociażby na gruncie wspólnego celebrowania świąt. Istotną kwestią jest wychowanie dzieci. Problem ten dotyczy również małżeństw jednowyznaniowych, ale w tym wypadku dotyczy na ogół metod wychowawczych. Natomiast w przypadku małżeństw mieszanych dochodzi jeszcze bardzo istotny czynnik religijny.

Na potrzeby artykułu przeprowadzono badania sondażowe²² dotyczącego tego, który z przyszłych małżonków – kobieta czy mężczyzna powinien po zawarciu małżeństwa zmienić wiarę oraz kwestii wychowania dzieci zrodzonych w małżeństwach mieszanych. Większość osób badanych oświadczyła, że małżonkowie nie powinni zmieniać swojej wiary, powinni pozostać przy dotychczasowej religii. Należy podkreślić, że udzielone odpowiedzi nie wynikały ze znajomości norm prawa kanonicznego. Odwoływały się raczej do swobody i wolności wyboru oraz prawa do decydowania o własnym losie bądź do zakazu narzucania wiary innej osobie. Tylko nieliczni wyrażali opinię, że to kobieta lub mężczyzna powinni zmienić swoją religię (rys. 1).

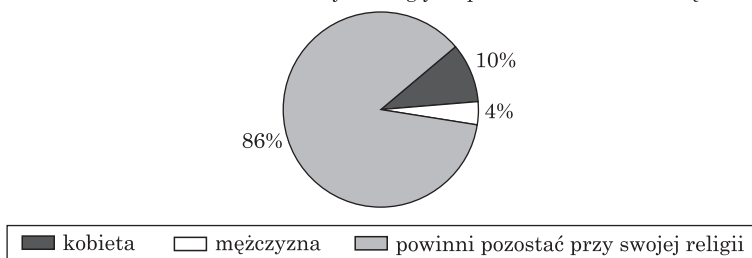
²⁰ Tamże, s. 248.

²¹ Papieska Rada do spraw Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych, *Instrukcja Erga migrantes caritas Christi*, Lublin 2008, nr 67 (dalej: EMCC).

²² W trakcie badania zadano następujące pytania: 1. Kto w małżeństwach mieszanych religijnie powinien zmienić wiarę – mężczyzna, kobieta, powinni pozostać przy swojej wierze? 2. W jakiej wierze powinny być wychowane dzieci zrodzone w małżeństwach mieszanych – mężczyzny czy kobiety? Podstawowym celem badania było skonfrontowanie obowiązujących regulacji kanonicznych dotyczących zawierania małżeństw mieszanych religijnie z poglądami osób należących do wspólnoty katolickiej na ten temat. Przedstawione badania są wstępem do dalszej dyskusji na temat małżeństw mieszanych i ich roli w społeczeństwie.

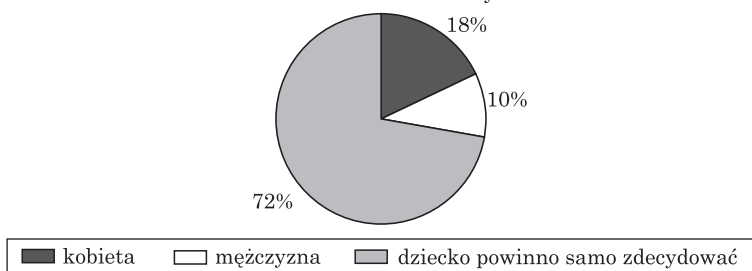
Kto w małżeństwach mieszanych religijnie powinien zmienić wiarę?

Rys. 1. Zmiana wiary w małżeństwach mieszanych

Bardziej zróżnicowane stanowiska ankietowani wyrażali w kwestii wychowywania dzieci zrodzonych ze związków mieszanych (rys. 2). Spośród osób, które opowiedziały się za pozostaniem małżonków przy swojej wierze, zdecydowana większość uznała, że wybór religii należy pozostawić swobodnej decyzji samego dziecka po osiągnięciu przez nie pełnoletności. Natomiast osoby, które wskazały na wychowanie w wierze matki, argumentowały swój wybór tym, że to częściej kobiety dbają o wychowanie religijne dzieci i wpływają na ich religijność. Za wyborem wiary mężczyzny opowiadały się osoby uznające tradycyjny, patriarchalny model rodziny, w której żona przyjmuje nazwisko męża, a mężczyzna stanowi wzór i autorytet dla dzieci.

W jakiej wierze powinny być wychowane dzieci w małżeństwach mieszanych?

Rys. 2. Wiara dzieci zrodzonych w małżeństwach mieszanych

Kościół od samego początku z dezaprobatą wyrażał się o zawieraniu małżeństw odmiennych religijnie. Cytując przekazy biblijne, wprowadzał zakazy dotyczące ich zawierania. Pomimo to osoby biorące udział w badaniu, a deklarujące przynależność do Kościoła katolickiego, przy udzielaniu odpowiedzi kierowały się nie tyle znajomością reguł kościelnych panujących w tej materii, co zdobyczami współczesnej europejskiej cywilizacji, tj. wolnością sumienia i wyznania, zasadą demokracji i pluralizmu społecznego, równością kobiety i mężczyzny. Taka tendencja jest następstwem postępującej sekularyzacji społeczeństwa. Związek małżeński jest traktowany bardziej jak umowa pomiędzy dwojgiem ludzi niż sakrament, a wiara staje się elementem kontraktu małżeńskiego.

5. Zakończenie

Wzrost kontaktów międzyludzkich na płaszczyźnie międzynarodowej powoduje, że wzrasta również liczba zawieranych małżeństw mieszanych religijnie. Dlatego też Kościół katolicki, mając na uwadze prawo do życia w rodzinie i nierozzerwalność węzła małżeńskiego oraz towarzyszące temu następstwa wynikające z zawarcia, a następnie funkcjonowania małżeństwa mieszanego pod względem religii, podchodzi do tej materii z dużą rezerwą. Zmiany cywilizacyjne towarzyszące Kościołowi na przestrzeni dziejów spowodowały, że zostały wypracowane normy kanoniczne regulujące kwestię małżeństw mieszanych religijnie. Mają one na celu uchronienie małżonka katolickiego od utraty wiary oraz zapewnienie wychowania dzieci pochodzących z takich związków w wierze katolickiej. Kościół odradza zawieranie takich małżeństw, ale nie zakazuje ich całkowicie, podkreślając wagę konsekwencji będących następstwem tego aktu. Strona katolicka musi wypełnić określone prawem warunki, aby skutecznie zawrzeć małżeństwo. Istotną zmianą w porównaniu do prawa przedsoborowego jest upodmiotowienie strony niekatolickiej. Szczególnie w kontekście innych religii, gdzie strona chrześcijańska nie ma żadnych praw. Kościół katolicki zauważa podstawowe prawa osób niebędących katolikami. Znajduje to wyraz w zwolnieniu strony niekatolickiej z obowiązku składania przyrzeczenia.

Pomimo że normy prawa kanonicznego w sposób precyzyjny określają reguły dotyczące zawierania małżeństw mieszanych religijnie, a następnie funkcjonowania rodzin powstałych z tych związków, to oczekiwania i poglądy społeczne w tej kwestii są zgoła odmienne. W przypadku pozostania przy swojej religii małżonkowie spełniają oczekiwania Kościoła katolickiego. Wynika to jednak z innych czynników niż znajomość prawa kanonicznego czy reguł religijnych. W przypadku wychowania religijnego dzieci można zaobserwować postawę sprzeczną z założeniami Kościoła katolickiego. Zdecydowaną rolę w tych kwestiach odgrywa liberalne podejście do tej materii oraz brak znajomości zasad, którymi kierują się poszczególne religie. Wydaje się, że w tym zakresie Kościół staje się niejako zakładnikiem zdobyczy cywilizacyjnych, których sam był prekursorem – wolności sumienia i szeroko pojętego pluralizmu społecznego.

Należy też zaznaczyć, że o ile Kościół katolicki nie aprobuje małżeństw mieszanych religijnie, o tyle nie widzi przeciwwskazań do zawierania małżeństw mieszanych pod względem różnicy ras, narodowości czy kultur, będących skutkiem migracji ludności. Wychodzi z założenia, że o przynależności do Kościoła decyduje przede wszystkim wiara w Jezusa Chrystusa i chrzest w imię Trójcy Świętej. W Instrukcji *Erga migrantes caritas Christi* czytamy, że migracja ludności zmierza do budowania coraz to szerszego i zróżnicowanego ciała społecznego, które w sposób naturalny stanowi przedłużenie spotkania ludów i ras, jakie miało miejsce podczas Pięćdziesiątnicy²³. Tym samym stanowi etap ku powstaniu jednego ludu, będącego depozytariuszem daru Boga dla wszystkich narodów, otwartego na odwieczne powołanie człowieka²⁴.

---

²³ EMCC, nr 12.

²⁴ EMCC, nr 13.

**THE CATHOLIC CHURCH IN VIEW OF MIXED MARRIAGES
IN TERMS OF RELIGION IN THE CONTEXT OF MIGRATION
- AN OUTLINE OF THE PROBLEM**

SUMMARY

The increase in migration at the international level also increases the number of religiously mixed marriages. The Catholic Church advises against entering into such marriages because this issue refers to the laws of God and the question of preserving faith. The Catholic Church approves of mixed marriages in terms of nationality or race because belonging to the Church is primarily determined by faith in Jesus Christ and baptism in the name of the Holy Trinity. Independently of canon law, progressive social secularization is noticeable on that subject matter.

KEY WORDS: Catholic Church, migration, mixed marriages

